

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Żuromin do 2030

Żuromin 2022

Opracowane przez:

www.CentrumFunduszyUE.pl

Spis treści

Spis treści.....	3
Wstęp.....	5
1. Wnioski z diagnozy	7
2. Wizja i misja	14
3. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym 15	
4. Kierunki działań podejmowanych do osiągnięcia celów strategicznych	18
5. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.....	22
6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	35
6.1 System transportowy	35
6.2 Formy ochrony przyrody	36
6.3 Zagrożenie powodziowe	37
6.4 Obszary funkcjonalne na poziomie regionalnym	39
6.5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy i Miasta Żuromin.....	40
7. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	45
7.1 Ustalenia w zakresie zagospodarowania przestrzennego	45
7.2 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego.....	49
7.3 Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego	50
7.4 Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne	51
8. Obszary Strategicznej Interwencji	52
8.1 OSI na poziomie krajowym	52
8.2 Obszary funkcjonalne na poziomie regionalnym	52
9. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych.....	54
9.1 Podmioty zaangażowane w realizację Strategii	54

9.2 Instrumenty służące realizacji Strategii	55
9.3 Dokumenty wykonawcze.....	56
9.4 Monitoring, ewaluacja i aktualizacja Strategii.....	63
10. Ramy finansowe i źródła finansowania.....	65
10.1 Ramy finansowe realizacji Strategii.....	65
10.2 Źródła finansowania realizacji Strategii.....	67
Spis tabel	73
Spis map	74

Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Żuromin stanowi kluczowy dokument wyznaczający nadrzędne cele i kierunki, które są niezbędne dla realizacji przyjętych zamierzeń rozwojowych. Jest on również podstawą do opracowania i wdrażania projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych.

Strategia jest dokumentem nadrzędnym dla innych planów i dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie i Mieście Żuromin, a jednocześnie spójnym z dokumentami wyższego rzędu, w tym ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Dokument Strategii będzie wyznaczał ramy dla planów i programów powstających w Gminie i Mieście Żuromin podczas jej obowiązywania.

Prace nad Strategią rozpoczęto 24 marca 2022 r., kiedy to uchwałą nr 309/XLII/22 Rady Miejskiej w Żurominie podjęto decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu oraz określono szczegółowy tryb i harmonogram pracy.

Dokument opracowano na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Żuromin do 2030 została opracowana w zgodzie i spójności z celami następujących dokumentów strategicznych na poziomie unijnym, krajowym, regionalnym oraz lokalnym:

- Strategia UE Europa 2030,
- Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu 2030,
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego,

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Żuromin do 2030

- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Strategia Produktywności 2030,
- Polityka ekologiczna państwa 2030 – Strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- Polityka energetyczna Polski do 2040 r.,
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego,
- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego do 2030 roku,
- Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024,
- Plan rozwoju sieci drogowej dróg wojewódzkich województwa mazowieckiego na lata 2016-2026,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2019-2025,
- Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Żuromin na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028,
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2016-2032.

1. Wnioski z diagnozy

Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r., podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Diagnoza miała na celu rozpoznanie najważniejszych cech, zasobów, potencjałów i problemów Gminy i Miasta Żuromin oraz jej otoczenia dla potrzeb planowania długofalowej polityki rozwoju. Niniejszy rozdział zawiera wnioski z przeprowadzonej diagnozy.

Diagnoza została zrealizowana w ujęciu dynamicznym (analizie poddano dane oraz informacje z lat 2016-2021, w niektórych przypadkach również 2022 r.) i porównawczym (dane dotyczące Gminy i Miasta Żuromin zestawiono z analogicznymi wskaźnikami dla powiatu żuromińskiego, województwa mazowieckiego oraz całego kraju) w kluczowych dla jej rozwoju obszarach.

W celu zebrania i uporządkowania informacji oraz wniosków płynących z diagnozy Gminy i Miasta Żuromin, dokonano analizy SWOT. Stanowi ona najpopularniejszą i najskuteczniejszą metodę analityczną w obszarach planowania strategicznego. Jej nazwa pochodzi od akronimów angielskich słów *Strengths* (mocne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse) i *Threats* (zagrożenia). Analiza polega na zidentyfikowaniu wymienionych wyżej czterech grup czynników, które można odpowiednio wykorzystać w planowaniu – wzmacniać mocne strony oraz wykorzystywać szanse, przy jednoczesnym niwelowaniu słabych stron i zwalczaniu zagrożeń.

W tabelach przedstawiono efekty opracowanej analizy SWOT dla Gminy i Miasta Żuromin w oparciu o wyniki przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Tabela 1 Analiza SWOT sfery społecznej na podstawie Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy i Miasta Żuromin

ANALIZA SWOT SFERY SPOŁECZNEJ	
mocne strony	słabe strony
• wzrost liczby przedszkoli i oddziałów przedszkolnych, • funkcjonowanie żłobka na terenie Gminy i Miasta Żuromin, • funkcjonowanie programów społecznych, • funkcjonowanie Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego, • spadek liczby świadczeń rodzinnych, • działalność Klubu Senior, • dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, • dostęp do usług farmaceutycznych, • wzrost liczby budynków mieszkalnych, • wzrost liczby mieszkań, • funkcjonowanie Straży Miejskiej, • funkcjonowanie 8 jednostek OSP, • działalność Powiatowo-Miejskiej Biblioteki w Żurominie, • działalność Żuromińskiego Centrum Kultury, • bogata oferta sportowa, • współpraca z organizacjami pozarządowymi, • wzrost dochodów Gminy i Miasta Żuromin (farmy wiatrowe),.	• spadek liczby ludności, • spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, • spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym, • wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym oraz jej przewaga nad osobami w wieku przedprodukcyjnym, • ujemny przyrost naturalny, • ujemne saldo migracji, • duży wzrost liczby rodzin korzystających ze wsparcia w zakresie pomocy społecznej w 2020 r., • wzrost liczby miejscowych zagrożeń (silne wiatry, opady śniegu, opady deszczu, w komunikacji, medyczne, rolnicze [ptasia grypa 2021]), • frekwencja wyborcza w 2018 r. niższa niż w powiecie i województwie, • mały udział dochodów własnych w dochodach ogółem, wzrost wydatków Gminy i Miasta Żuromin.

ANALIZA SWOT SFERY SPOŁECZNEJ

szanse	zagrożenia
• możliwość pozyskiwania środków finansowych (w tym funduszy UE) na realizację projektów o charakterze społecznym, • poprawa sytuacji materialnej mieszkańców.	• starzenie się społeczeństwa, • migracje ludzi młodych i wykształconych, • następstwa związane z pandemią Covid-19, • wzrost wydatków na świadczenia społeczne związane z trendem starzenia się społeczeństwa, • wzrost kosztów opieki zdrowotnej.

Źródło: opracowanie własne.

W związku z postępującym procesem depopulacji, wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym, a także występującym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa konieczne jest między innymi zapewnienie dostępu do usług i infrastruktury społecznej, w tym w szczególności usług opiekuńczych oraz dzięki utworzeniu Dziennego Domu Seniora. Ważne jest również podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie skali ubóstwa oraz wykluczenia społecznego.

Tabela 2 Analiza SWOT sfery gospodarczej na podstawie Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy i Miasta Żuromin

ANALIZA SWOT SFERY GOSPODARCZEJ	
mocne strony	słabe strony
• członkostwo w stowarzyszeniach, • występowanie form ochrony przyrody, • posiadanie obszarów otwartych o niezdegradowanym krajobrazie, • dobre uwarunkowania przyrodnicze, • możliwość podejmowania działań w kontekście atrakcyjności przyrodniczo-krajobrazowej,	• niski udział dochodów własnych, • wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych.

ANALIZA SWOT SFERY GOSPODARCZEJ

• posiadanie dużego przedsiębiorstwa, • wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych, • wspieranie rozwoju gospodarczego przedsiębiorców, • posiadanie inkubatora dla przedsiębiorców, • wzrastająca liczba osób pracujących, • malejąca liczba osób zarejestrowanych bezrobotnych, • spadek bezrobocia długotrwałego.	
szanse	zagrożenia
• możliwość uzyskania dotacji zewnętrznych, • możliwość rozwoju energii geotermalnej do celów ciepłowniczych.	• następstwa związane z pandemią covid-19, • wzrost inflacji, • konflikt na Ukrainie.

Źródło: opracowanie własne.

Atutem Gminy i Miasta Żuromin jest atrakcyjność jej środowiska naturalnego. Istotne jest zatem, aby rozwój gospodarczy uwzględniał zagrożenia związane z zanieczyszczeniem środowiska naturalnego, co może zostać osiągnięte poprzez działania związane z poprawą jego stanu oraz racjonalne gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Tabela 3 Analiza SWOT sfery przestrzennej na podstawie Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy i Miasta Żuromin

ANALIZA SWOT SFERY PRZESTRZENNEJ	
mocne strony	słabe strony
• posiadanie otwartych kompleksów o niezdegradowanym krajobrazie, • duża atrakcyjność przyrodnicza, • korzystne warunki dla tworzenia przetwórstwa rolno-spożywczego, • korzystne warunki środowiskowe w zakresie czystości, • wykształcona sieć dróg publicznych, • duży odsetek obszarów objętych Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego (aż 98%), • w pełni zwodociągowany obszar Gminy i Miasta, • spełnianie norm recyklingowych, • podejmowanie działań w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego, • wzrost długości dróg dla rowerów, • dbanie o jakość i ochronę powietrza, • niski stopień hałasu, • dobry stan wód podziemnych, • prowadzenie monitoringu wód podziemnych i powierzchniowych, • posiadanie złóż kopalin.	• nieodpowiednia jakość sieci dróg publicznych, • bardzo niski stopień lesistości obszaru Gminy, • słabo skanalizowany obszar Gminy i Miasta, • zły stan wód powierzchniowych, • słabe jakościowo gleby, • występowanie zanieczyszczeń gleb, • brak punktu monitoringu gleb.

ANALIZA SWOT SFERY PRZESTRZENNEJ

szanse	zagrożenia
• możliwość uzyskania dotacji zewnętrznych, • występowanie obszarów perspektywicznych, które obejmują złoża piasku oraz torfu dla celów rolniczych	• następstwa związane z pandemią COVID-19, • występowania zagrożenia powodziowego, • występowanie terenów zagrożonych osuwiskami,

Źródło: opracowanie własne.

Ze względu na słabe strony Gminy i Miasta Żuromin, jakimi jest stan infrastruktury technicznej, w tym w szczególności kanalizacyjnej i drogowej, konieczne są inwestycje w zakresie zwiększenia dostępności oraz poprawy ich stanu. Pozwoli to jednocześnie podnieść poziom jakości życia społeczności lokalnej oraz przyciągnąć nowych mieszkańców i inwestorów.

Na potrzeby diagnozy Gminy i Miasta Żuromin przeprowadzone zostało badanie ankietowe. Celem ankiety było poznanie potrzeb mieszkańców oraz ich opinii na temat poziomu rozwoju, a w rezultacie identyfikacja możliwości, barier oraz potrzeb rozwojowych istniejących na tym obszarze. Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w terminie od 22 sierpnia do 21 września 2022 r. w wersji elektronicznej za pośrednictwem strony internetowej Gminy i Miasta Żuromin. W badaniu ankietowym wzięło udział 81 osób.

W oparciu o wyniki przeprowadzonego badania wyciągnięto następujące wnioski:

- 80% respondentów mieszka w Gminie i Mieście Żuromin dłużej niż 15 lat, a jedynie 2,5% osób biorących udział w ankiecie, stanowią osoby mieszkające mniej niż 5 lat, co oznacza, że Gmina i Miasto powinna podjąć działania przyciągające nowych mieszkańców;
- 50,6% odpowiadających nie planuje zmiany miejsca zamieszkania w ciągu kilku najbliższych lat;
- mieszkańcy najbardziej zadowoleni są z dostępu do Internetu oraz funkcjonowania żłobków i przedszkoli;

- mieszkańcy są niezadowoleni z transportu publicznego, dostępu do usług dla osób z niepełnosprawnością, jakości podstawowej opieki zdrowotnej, dbałości o środowisko, jakości powietrza, terenów zielonych, a także jakości oferty kulturalnej;
- ankietowani wskazali 5 dziedzin tematycznych, w których należy podjąć najpilniejsze działania w obszarze rozwoju Gminy i Miasta Żuromin, należą do nich: estetyka terenów zielonych, wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, infrastruktura drogowa, wodociągowa i kanalizacyjna, sprawny Urząd Gminy i Miasta Żuromin bądź jednostki organizacyjne oraz infrastruktura rekreacyjna;
- 49,4% uczestników badania uważa, że bardzo trudno jest znaleźć pracę na terenie Gminy i Miasta Żuromin;
- 71,3% ankietowanych interesuje się bieżącymi wydarzeniami związanymi bezpośrednio z Gminą i Miastem Żuromin;
- respondenci najczęściej uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych i społecznych organizowanych przez Gminę i Miasto Żuromin;
- 62,6% odpowiadających uważa, że nie ma wpływu na decyzje podejmowane przez władze Gminy i Miasta Żuromin;
- 27,8% badanych uczestniczyło chociaż raz w konsultacjach społecznych organizowanych przez władze Gminy i Miasta Żuromin (dotyczyły one m.in. działalności straży miejskiej, budżetu obywatelskiego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz oświetlenia ulicznego);
- uczestnicy badania wskazali, że najbardziej potrzebne są konsultacje społeczne z mieszkańcami w obszarze inwestycji Gminy i Miasta, zagospodarowania przestrzennego oraz organizacji imprez;
- zdaniem mieszkańców Gmina i Miasto Żuromin w najbliższym czasie powinna podjąć inwestycje/działania w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy, budowy i wymiany oświetlenia ulicznego, zagospodarowania przestrzennego, ochrony środowiska, dbałości o czystość m.in. placów zabaw i chodników, poprawy funkcjonowania Urzędu Gminy i Miasta Żuromin.

2. Wizja i misja

Wizja stanowi obraz Gminy i Miasta Żuromin, który będzie skutkiem realizacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Żuromin do 2030. Wyznacza pożądany stan docelowy w określonej perspektywie czasowej, która jest zgodna z okresem obowiązywania dokumentu, czyli do 2030 roku. Wskazuje ona zasadniczy kierunek wspólnie podejmowanych działań.

WIZJA

W 2030 roku Gmina i Miasto Żuromin jest atrakcyjnym miejscem do zamieszkania, posiadającym rozwiniętą infrastrukturę społeczną, wyposażonym w infrastrukturę techniczną oraz dbającym o środowisko.

Misja wskazuje naczelny cel długofalowej polityki rozwoju Gminy i Miasta Żuromin, wokół którego powinny się skupiać wszelkie działania władz samorządowych przy wsparciu pozostałych jednostek środowisk współkreujących lokalną rzeczywistość.

MISJA

Misją Gminy i Miasta Żuromin jest zaspokajanie potrzeb mieszkańców i tworzenie dogodnych warunków dla życia poprzez rozwój kapitału ludzkiego i usług społecznych oraz rozbudowę infrastruktury technicznej, a także rozwój gospodarczy z poszanowaniem zasobów środowiska naturalnego.

3. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, obligatoryjnym elementem w Strategii Rozwoju Gminy jest określenie celów strategicznych rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Na podstawie wniosków z przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy i Miasta Żuromin oraz dokonanej analizy SWOT wyróżniono pięć celów strategicznych, które realizowane będą przez wskazane cele operacyjne. Zostały one określone zgodnie z metodą SMART, co oznacza, że są one konkretne, mierzalne, osiągalne, realistyczne oraz określone w czasie.

Kolejne tabele przedstawiają cele strategiczne i operacyjne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Tabela 4 Cel strategiczny nr 1 w wymiarze społecznym

CEL STRATEGICZNY 1
ZASPOKAJANIE POTRZEB SPOŁECZNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY I MIASTA ŻUROMIN
CELE OPERACYJNE:
1.1 WZROST JAKOŚCI USŁUG SPOŁECZNYCH
1.2 ROZWÓJ OFERTY EDUKACYJNEJ
1.3 ROZWÓJ OFERTY SPORTOWO-REKREACYJNEJ
1.4 INTEGRACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ
1.5 POPRAWA STANU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

Źródło: opracowanie własne.

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy, które obejmują w szczególności sprawy związane z pomocą społeczną, edukacją publiczną, kulturą, kulturą fizyczną oraz porządkiem publicznym i bezpieczeństwem obywateli. Cel strategiczny numer 1 jest zatem ściśle powiązany z zadaniami Gminy

i Miasta Żuromin i dzięki realizacji poszczególnych kierunków działań pozwoli odpowiedzieć na potrzeby społeczności lokalnej.

Tabela 5 Cel strategiczny nr 2 w wymiarze społecznym

CEL STRATEGICZNY 2
ZAPOBIEGANIE MARGINALIZACJI I WYKLUCZENIOM SPOŁECZNYM
CELE OPERACYJNE:
2.1 WSPARCIE RODZIN ZMAGAJĄCYCH SIĘ Z PROBLEMAMI
2.2 AKTYWIZACJA I INTEGRACJA GRUP SPOŁECZNYCH ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM

Źródło: opracowanie własne.

Zjawisko marginalizacji społecznej występuje w każdej jednostce i jest spowodowane nierównym dostępem do możliwości, usług i korzyści. Może ona dotyczyć niezliczonych grup ludzi, ale w największym stopniu dotyczy osób, które bardzo często zmagają się z jakimiś problemami, w tym rodzin, a także osób starszych czy osób z niepełnosprawnościami. Dzięki realizacji kierunków działań zaplanowanych w ramach celu strategicznego nr 2 Gmina i Miasto Żuromin będzie mogła zapobiegać temu zjawisku, a tym samym wyrównać szanse poszczególnych grup społecznych.

Tabela 6 Cel strategiczny nr 3 w wymiarze gospodarczym

CEL STRATEGICZNY 3
ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W GMINIE I MIEŚCIE ŻUROMIN
CELE OPERACYJNE:
3.1 WSPARCIE MIESZKAŃCOW W ZAKRESIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Źródło: opracowanie własne.

Jednym z problemów Gminy i Miasta Żuromin zgłaszanych przez lokalnych mieszkańców jest brak możliwości znalezienia pracy, a z kolei priorytetem w zakresie rozwoju jednostki samorządowej jest wspieranie rozwoju przedsiębiorczości. Cel strategiczny nr 3 stanowi zatem odpowiedź na zidentyfikowane problemy w sferze gospodarczej. Zaplanowane kierunki działań pozwolą rozwijać się nie tylko już

działającym podmiotom gospodarczym, ale także osobom chcącym założyć działalność na terenie Gminy i Miasta, co wpłynie pozytywnie na lokalny rynek pracy.

Tabela 7 Cel strategiczny nr 4 w wymiarze gospodarczym

CEL STRATEGICZNY 4
WZROST POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO OPARTY NA OCHRONIE ŚRODOWISKA
CELE OPERACYJNE:
4.1 POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA NATURALNEGO
4.2 ZWIĘKSZENIE PRODUKCJI ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH
4.3 ROZWÓJ GOSPODARKI KOMUNALNEJ
4.4 GOSPODAROWANIE WODAMI NA TERENIE GMINY ŻUROMIN

Źródło: opracowanie własne.

Ograniczanie wykorzystania zasobów oraz redukcja emisji substancji i energii do środowiska wciąż stanowi wyzwanie w procesie wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju w gospodarce. Dzięki realizacji celu strategicznego nr 4 Gmina i Miasto Żuromin przyczyni się między innymi do redukcji emisji gazów cieplarnianych, wzrostu czystości wód, zmniejszenia wytwarzania odpadów, a przy tym rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym, a także zwiększenia różnorodności biologicznej.

Tabela 8 Cel strategiczny nr 5 w wymiarze przestrzennym

CEL STRATEGICZNY 5
ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
CELE OPERACYJNE:
5.1 ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ
5.2 POPRAWA STANU I DOSTĘPNOŚCI INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Źródło: opracowanie własne.

Zadania własne gminy obejmują również kwestie infrastruktury technicznej, w tym w szczególności drogi gminne oraz sieć wodociągową i kanalizacyjną. Cel strategiczny nr 5 przyczyni się do zarówno do zwiększenia dostępności wspomnianej infrastruktury, jak również do poprawy jej stanu. Co wpłynie pozytywnie na jakość życia w Gminie i Mieście Żuromin, a także na jej atrakcyjność osadniczą oraz inwestycyjną.

4. Kierunki działań podejmowanych do osiągnięcia celów strategicznych

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym Strategia musi określać kierunki działań, które gmina zamierza podejmować w celu realizacji celów strategicznych.

Kolejne tabele przedstawiają kierunki działań umożliwiające osiągnięcie celów strategicznych i operacyjnych w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Tabela 9 Planowane kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celu strategicznego nr 1 w wymiarze społecznym

CEL STRATEGICZNY 1	
ZASPOKAJANIE POTRZEB SPOŁECZNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY I MIASTA ŻUROMIN	
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
1.1 WZROST JAKOŚCI USŁUG SPOŁECZNYCH	Szkolenia dla kadry pomocy społecznej
1.2 ROZWÓJ OFERTY EDUKACYJNEJ	Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 2 w Żurominie
	Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Chamsku
1.3 ROZWÓJ OFERTY SPORTOWO-REKREACYJNEJ	Utworzenie MOSIR
	Modernizacja infrastruktury sportowej
1.4 INTEGRACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	Organizacja wydarzeń kulturalno-integracyjnych dla społeczności lokalnej
	Podejmowanie działań w zakresie integracji rodzin i społeczności lokalnej
1.5 POPRAWA STANU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO	Budowa monitoringu miejskiego
	Organizacja spotkań profilaktycznych dotyczących bezpieczeństwa osób starszych

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 10 Planowane kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celu strategicznego nr 2 w wymiarze społecznym

CEL STRATEGICZNY 2	
ZAPOBIEGANIE MARGINALIZACJI I WYKLUCZENIOM SPOŁECZNYM	
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
2.1 WSPARCIE RODZIN ZMAGAJĄCYCH SIĘ Z PROBLEMAMI	Realizacja projektów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
	Zajęcia opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, w tym w szczególności objętych pomocą asystenta rodziny
	Organizacja warsztatów dla rodziców z rodzin korzystających z pomocy społecznej
	Poradnictwo psychologiczne dla osób korzystających z pomocy społecznej
	Poradnictwo prawne dla osób korzystających z pomocy społecznej
2.2 AKTYWIZACJA I INTEGRACJA GRUP SPOŁECZNYCH ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM	Organizacja konferencji dla jednostek zajmujących się pomocą rodzinom
	Utworzenie Dziennego Domu Seniora w Kliczewie Dużym
	Zapewnienie dostępności architektonicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 11 Planowane kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celu strategicznego nr 3 w wymiarze gospodarczym

CEL STRATEGICZNY 3	
ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W GMINIE I MIEŚCIE ŻUROMIN	
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
3.1 WSPARCIE MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	Wspieranie przedsiębiorstw w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy
	Organizacja doradztwa i szkoleń dla istniejących przedsiębiorstw
	Wspieranie osób chcących założyć działalność gospodarczą

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 12 Planowane kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celu strategicznego nr 4 w wymiarze gospodarczym

CEL STRATEGICZNY 4	
WZROST POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO OPARTY NA OCHRONIE ŚRODOWISKA	
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
4.1 POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA NATURALNEGO	Wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych na terenie Gminy i Miasta Żuromin
	Termomodernizacja budynków wielorodzinnych będących w zasobach Gminy i Miasta Żuromin
	Usuwanie wyrobów zawierających azbest oraz ich unieszkodliwianie
	Zwiększenie lesistości na terenie Gminy i Miasta Żuromin
	Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych
4.2 ZWIĘKSZENIE PRODUKCJI ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH	Inwestycje w Odnawialne źródła energii

CEL STRATEGICZNY 4	
WZROST POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO OPARTY NA OCHRONIE ŚRODOWISKA	
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
4.3 ROZWÓJ GOSPODARKI KOMUNALNEJ	Gospodarka odpadami na terenie Gminy i Miasta Żuromin
4.4 GOSPODAROWANIE WODAMI NA TERENIE GMINY ŻUROMIN	Ochrona zasobów wodnych przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych
	Działania zwiększające retencję wodną na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych
	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych zwiększenia retencji wodnej
	Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 13 Planowane kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celu strategicznego nr 5 w wymiarze przestrzennym

CEL STRATEGICZNY 5	
ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
5.1 ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ	Poprawa infrastruktury drogowej na terenie Gminy i Miasta Żuromin
	Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej nr 460726W ul. Lidzbarska
5.2 POPRAWA STANU I DOSTĘPNOŚCI INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	Rozbudowa kanalizacji ściekowej na terenie Gminy i Miasta Żuromin
	Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Żurominie
	Wymiana sieci wodociągowej z rur azbestowych na terenie Miasta Żuromin
	Rozwój ciepłownictwa miejskiego

Źródło: opracowanie własne

5. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym Strategia określa także oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

Oczekiwane rezultaty to efekty planowanych działań, pożądane zmiany osiągnięte dzięki realizacji założonych celów. W związku z powyższym muszą być weryfikowalne i mierzalne. Ważne jest także określenie wskaźników, które wskażą stopień realizacji Strategii.

Kolejne tabele przedstawiają oczekiwane rezultaty wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia przyporządkowane do poszczególnych kierunków działań w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym.

Tabela 14 Oczekiwane rezultaty ze wskaźnikami ich osiągnięcia dla celu strategicznego nr 1

CEL STRATEGICZNY 1				
ZASPOKAJANIE POTRZEB SPOŁECZNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY I MIASTA ŻUROMIN				
CEL OPERACYJNY 1.1				
WZROST JAKOŚCI USŁUG SPOŁECZNYCH				
KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	MIERNIKI OSIĄGNIĘCIA	WSKAŹNIK DOCELOWY	
Szkolenia dla kadry pomocy społecznej	Poprawa jakości usług społecznych	Liczba szkoleń	160	
CEL OPERACYJNY 1.2				
ROZWÓJ OFERTY EDUKACYJNEJ				
KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	MIERNIKI OSIĄGNIĘCIA	WSKAŹNIK DOCELOWY	
Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 2 w Żurominie	Poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej	Powierzchnia rozbudowanej szkoły podstawowej	1000 m ²	
Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Chamsku	Poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej	Powierzchnia rozbudowanej szkoły podstawowej	560 m ²	

CEL STRATEGICZNY 1				
ZASPOKAJANIE POTRZEB SPOŁECZNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY I MIASTA ŻUROMIN				
CEL OPERACYJNY 1.3				
ROZWÓJ OFERTY SPORTOWO-REKREACYJNEJ				
KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	MIERNIKI OSIĄGNIĘCIA	WSKAŹNIK DOCELOWY	
Utworzenie MOSIR	Zwiększenie dostępu do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	Liczba utworzonych obiektów sportowo-rekreacyjnych	1	
Modernizacja infrastruktury sportowej	Poprawa stanu infrastruktury sportowej	Liczba obiektów infrastruktury sportowej poddanych modernizacji	1	
CEL OPERACYJNY 1.4				
INTEGRACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ				
KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	MIERNIKI OSIĄGNIĘCIA	WSKAŹNIK DOCELOWY	
Organizacja wydarzeń kulturalno-integracyjnych dla społeczności lokalnej	Poprawa jakości oferty kulturalnej	Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalno-integracyjnych	40	
Podjęmowanie działań w zakresie integracji rodzin i społeczności lokalnej	Integracja społeczności lokalnej	Liczba zorganizowanych form integracji rodzin i społeczności lokalnej	40	

CEL STRATEGICZNY 1				
ZASPOKAJANIE POTRZEB SPOŁECZNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY I MIASTA ŻUROMIN				
CEL OPERACYJNY 1.5				
POPRAWA STANU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO				
KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	MIERNIKI OSIĄGNIĘCIA	WSKAŹNIK DOCELOWY	
Budowa monitoringu miejskiego	Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego	Liczba nowych miejsc objętych monitoringiem	10	
Organizacja spotkań profilaktycznych dotyczących bezpieczeństwa osób starszych	Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego	Liczba osób korzystających ze spotkań	150	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 15 Oczekiwane rezultaty ze wskaźnikami ich osiągnięcia dla celu strategicznego nr 2

CEL STRATEGICZNY 2				
ZAPOBIEGANIE MARGINALIZACJI I WYKLUCZENIOM SPOŁECZNYM				
CEL OPERACYJNY 2.1				
WSPARCIE RODZIN ZMAGAJĄCYCH SIĘ Z PROBLEMAMI				
KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	MIERNIKI OSIĄGNIĘCIA	WSKAŹNIK DOCELOWY	
Realizacja projektów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Pomoc rodzinom z problemami	Liczba zrealizowanych projektów	6	
		Liczba osób korzystających	15	
Zajęcia opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, w tym w szczególności objętych pomocą asystenta rodziny	Stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci z problemami	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach	60	
Organizacja warsztatów dla rodziców z rodzin korzystających z pomocy społecznej	Pomoc rodzinom z problemami	Liczba zorganizowanych warsztatów	1	
		Liczba osób biorących udział w warsztatach	60	
Poradnictwo psychologiczne dla osób korzystających z pomocy społecznej	Zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej dla osób wymagających wsparcia	Liczba osób korzystających z pomocy psychologa	60	

CEL STRATEGICZNY 2				
ZAPOBIEGANIE MARGINALIZACJI I WYKLUCZENIOM SPOŁECZNYM				
CEL OPERACYJNY 2.1				
WSPARCIE RODZIN ZMAGAJĄCYCH SIĘ Z PROBLEMAMI				
KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	MIERNIKI OSIĄGNIĘCIA	WSKAŹNIK DOCELOWY	
Poradnictwo prawne dla osób korzystających z pomocy społecznej	Zwiększenie dostępności pomocy prawnej dla osób wymagających wsparcia	Liczba osób korzystających z porad prawnych	60	
Organizacja konferencji dla jednostek zajmujących się pomocą rodzinom	Poprawa jakości usług społecznych	Liczba zorganizowanych konferencji	7	
		Liczba osób biorących udział w konferencji	180	
CEL OPERACYJNY 2.2				
AKTYWIZACJA I INTEGRACJA GRUP SPOŁECZNYCH ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM				
KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	MIERNIKI OSIĄGNIĘCIA	WSKAŹNIK DOCELOWY	
Utworzenie Dziennego Domu Seniora w Kliczewie Dużym	Wzrost aktywności oraz integracja osób starszych	Liczba utworzonych obiektów	1	

CEL STRATEGICZNY 2			
ZAPOBIEGANIE MARGINALIZACJI I WYKLUCZENIOM SPOŁECZNYM			
CEL OPERACYJNY 2.2			
AKTYWIZACJA I INTEGRACJA GRUP SPOŁECZNYCH ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM			
KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	MIERNIKI OSIĄGNIĘCIA	WSKAŹNIK DOCELOWY
Zapewnienie dostępności architektonicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami	Zwiększenie dostępności architektonicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami	Liczba obiektów zapewniających dostępność architektoniczną	5

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 16 Oczekiwane rezultaty ze wskaźnikami ich osiągnięcia dla celu strategicznego nr 3

CEL STRATEGICZNY 3				
ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W GMINIE I MIEŚCIE ŻUROMIN				
CEL OPERACYJNY 3.1				
WSPARCIE MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ				
KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	MIERNIKI OSIĄGNIĘCIA	WSKAŹNIK DOCELOWY	
Wspieranie przedsiębiorstw w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy	Rozwój lokalnego rynku pracy	Liczba przedsiębiorstw, którym udzielono wsparcia	12	
Organizacja doradztwa i szkoleń dla istniejących przedsiębiorców	Rozwój funkcjonujących podmiotów gospodarczych	Liczba podjętych działań	16	
Wspieranie osób chcących założyć działalność gospodarczą	Powstanie nowych podmiotów gospodarczych	Liczba osób, którym udzielono wsparcia	20	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 17 Oczekiwane rezultaty ze wskaźnikami ich osiągnięcia dla celu strategicznego nr 4

CEL STRATEGICZNY 4				
GOSPODARKA UKIERUNKOWANA NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA				
CEL OPERACYJNY 4.1				
POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA NATURALNEGO				
KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	MIERNIKI OSIĄGNIĘCIA	WSKAŹNIK DOCELOWY	
Wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych na terenie Gminy i Miasta Żuromin	Poprawa efektywności energetycznej	Liczba wymienionych źródeł ciepła	1000	
Termomodernizacja budynków wielorodzinnych będących w zasobach Gminy i Miasta Żuromina	Poprawa efektywności energetycznej	Liczba budynków poddanych termomodernizacji	5	
Usuwanie wyrobów zawierających azbest oraz ich unieszkodliwienie	Poprawa stanu środowiska naturalnego	Masa usuniętego azbestu	1550 Mg	
Zwiększenie lesistości na terenie Gminy i Miasta Żuromin	Wzrost bioróżnorodności	Powierzchnia zalesienia	6 ha	
Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych	Ochrona obszarów chronionych	Liczba podjętych działań	1/rok	

CEL STRATEGICZNY 4				
GOSPODARKA UKIERUNKOWANA NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA				
CEL OPERACYJNY 4.2				
ZWIĘKSZENIE PRODUKCJI ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH				
KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	MIERNIKI OSIĄGNIĘCIA	WSKAŹNIK DOCELOWY	
Inwestycje w odnawialne źródła energii	Zwiększenie wykorzystania OZE	Liczba zrealizowanych inwestycji	10	
CEL OPERACYJNY 4.3				
ROZWÓJ GOSPODARKI KOMUNALNEJ				
KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	MIERNIKI OSIĄGNIĘCIA	WSKAŹNIK DOCELOWY	
Gospodarka odpadami na terenie Gminy i Miasta Żuromin	Poprawa stanu środowiska	Poziom recyklingu	Wysokość wymagana przepisami 60%	

CEL STRATEGICZNY 4				
GOSPODARKA UKIERUNKOWANA NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA				
CEL OPERACYJNY 4.4				
GOSPODAROWANIE WODAMI NA TERENIE GMINY ŻUROMIN				
KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	MIERNIKI OSIĄGNIĘCIA	WSKAŹNIK DOCELOWY	
Ochrona zasobów wodnych przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych	Poprawa stanu wód	Liczba podjętych działań (kampania informacyjna)	1/rok	
Działania zwiększające retencję wodną na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych	Zwiększenie retencji wód	Liczba podjętych działań	1/rok	
Uwzględnianie w dokumentach planistycznych zwiększenia retencji wodnej	Zwiększenie retencji wód	Liczba dokumentów planistycznych uwzględniających zwiększenie retencji wodnej	2	
Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska	Poprawa stanu wód	Liczba zaktualizowanych programów	1	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 18 Oczekiwane rezultaty ze wskaźnikami ich osiągnięcia dla celu strategicznego nr 5

CEL STRATEGICZNY 5				
ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ				
CEL OPERACYJNY 5.1				
ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ				
KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	MIERNIKI OSIĄGNIĘCIA	WSKAŹNIK DOCELOWY	
Poprawa infrastruktury drogowej na terenie Gminy i Miasta Żuromina	Poprawa stanu i dostępności infrastruktury drogowej	Długość wybudowanych, przebudowanych i rozbudowanych dróg	8 km	
Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej nr 46072W ul. Lidzbarska	Poprawa stanu i dostępności infrastruktury drogowej	Długość przebudowanej i rozbudowanej drogi	1,46 km	
CEL OPERACYJNY 5.2				
POPRAWA STANU I DOSTĘPNOŚCI INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ				
KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	MIERNIKI OSIĄGNIĘCIA	WSKAŹNIK DOCELOWY	
Rozbudowa kanalizacji ściekowej na terenie Gminy i Miasta Żuromin	Poprawa jakości infrastruktury kanalizacyjnej	Długość rozbudowanej kanalizacji ściekowej	9,1 km	

CEL STRATEGICZNY 5				
ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ				
CEL OPERACYJNY 5.2				
KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	MIERNIKI OSIĄGNIĘCIA	WSKAŹNIK DOCELOWY	
Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Żurominie	Poprawa stanu infrastruktury ściekowej	Liczba przebudowanych i rozbudowanych oczyszczalni ścieków	1	
Wymiana sieci wodociągowej z rur azbestowych na terenie Miasta Żuromin	Poprawa jakości infrastruktury wodociągowej	Długość wymienionej sieci wodociągowej	5 km	
Rozwój ciepłownictwa miejskiego	Poprawa infrastruktury ciepłowniczej	Liczba zmodernizowanych kotłowni	2	
		Długość zbudowanej sieci ciepłowniczej	2 km	

Źródło: opracowanie własne.

6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

6.1 System transportowy

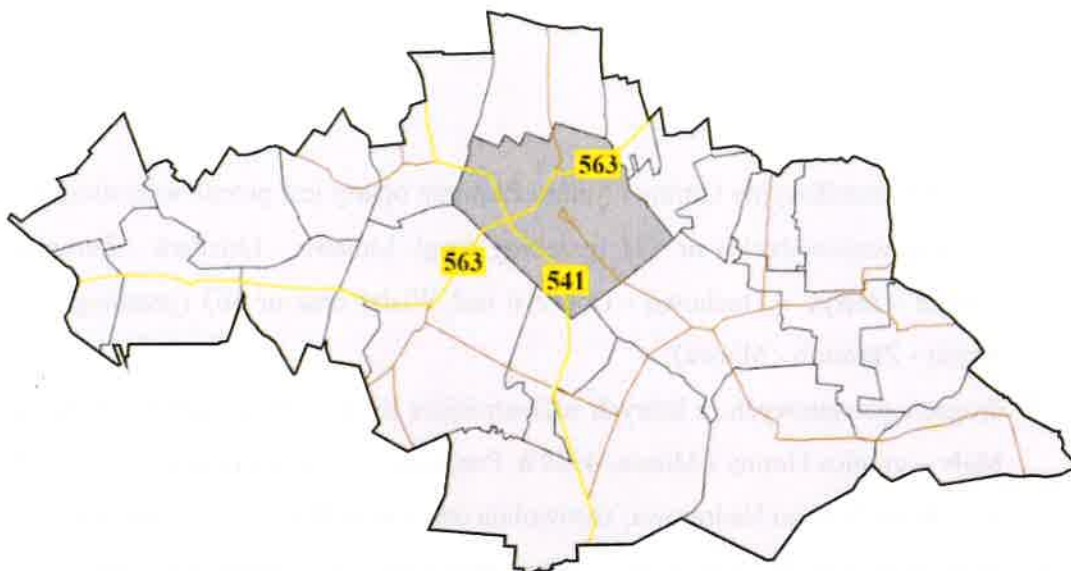
Układ komunikacyjny Gminy i Miasta Żuromin oparty jest przede wszystkim na:

- drogach wojewódzkich nr 541 (przebieg drogi: Lubawa - Lidzbark - Żuromin - Biezuń - Sierpc - Tłuchowo - Dobrzyń nad Wisłą) oraz nr 563 (przebieg drogi: Rypin - Żuromin - Mława);
- drogach powiatowych, z których najważniejsze to: 4627W Żuromin – Kliczewo Małe – granica Gminy i Miasta, 4620W Poniatowo – granica Gminy i Miasta oraz 4627W do Starego Nadratowa; zapewniają one komunikację z siedzibą Gminy;
- drogach gminnych, które łączą poszczególne wsie i osady pomiędzy sobą.

Na mapie przedstawiono najbardziej kluczowe elementy systemu transportowego w Gminie i Mieście Żuromin.

Mapa 1 System transportowy w Gminie i Mieście Żuromin

LEGENDA SYSTEM TRANSPORTOWY	
	granica gminy
	granica sołectw
	obszar wiejski
	obszar miejski
	droga wojewódzka
	droga powiatowa
	nr drogi wojewódzkiej

Źródło: opracowanie własne.

6.2 Formy ochrony przyrody

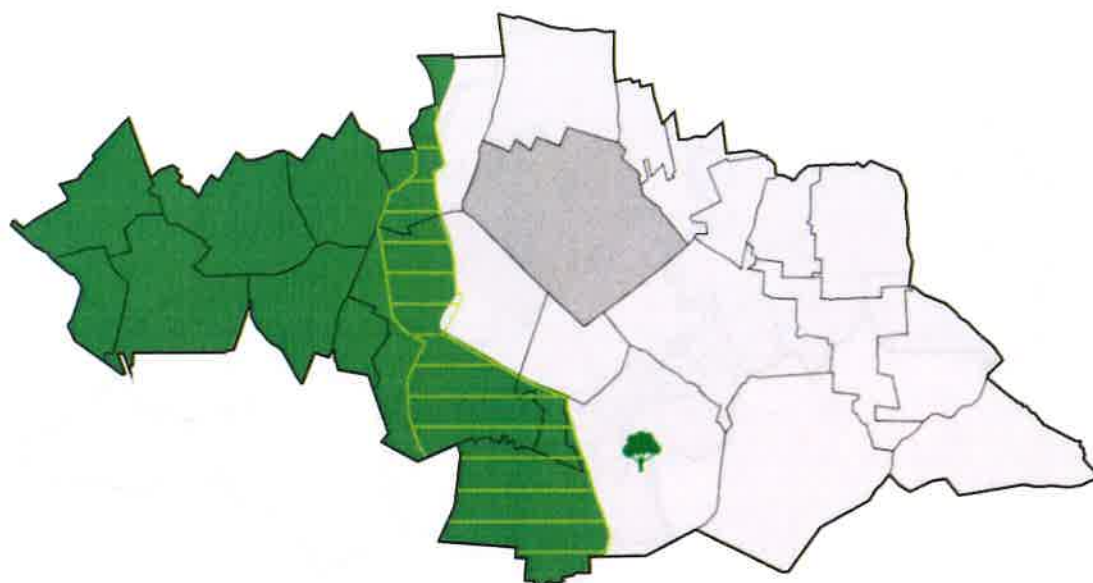
Na obszarze Gminy i Miasta Żuromin zlokalizowane są następujące formy ochrony przyrody:

- obszar chronionego krajobrazu Międzyrzecze Skrwy i Wkry,
- obszar Natura 2000 Doliny Wkry i Mławki PLB140008,
- 4 pomniki przyrody.

Mapa prezentuje formy ochrony przyrody występujące w Gminie i Mieście Żuromin. Co istotne, ze względu na czytelność mapy oraz bliską odległość od siebie pomników przyrody, lokalizacja wspomnianych czterech pomników przyrody została przedstawiona poglądowo.

Mapa 4 Formy ochrony przyrody w Gminie i Mieście Żuromin

LEGENDA FORMY OCHRONY PRZYRODY	
	granica gminy
	granica sołectw
	obszar wiejski
	obszar miejski
	obszar chronionego krajobrazu Międzyrzecze Skrwy i Wkry
	obszar Natura 2000 Doliny Wkry i Mławki PLB140008,
	pomniki przyrody – poglądowa lokalizacja

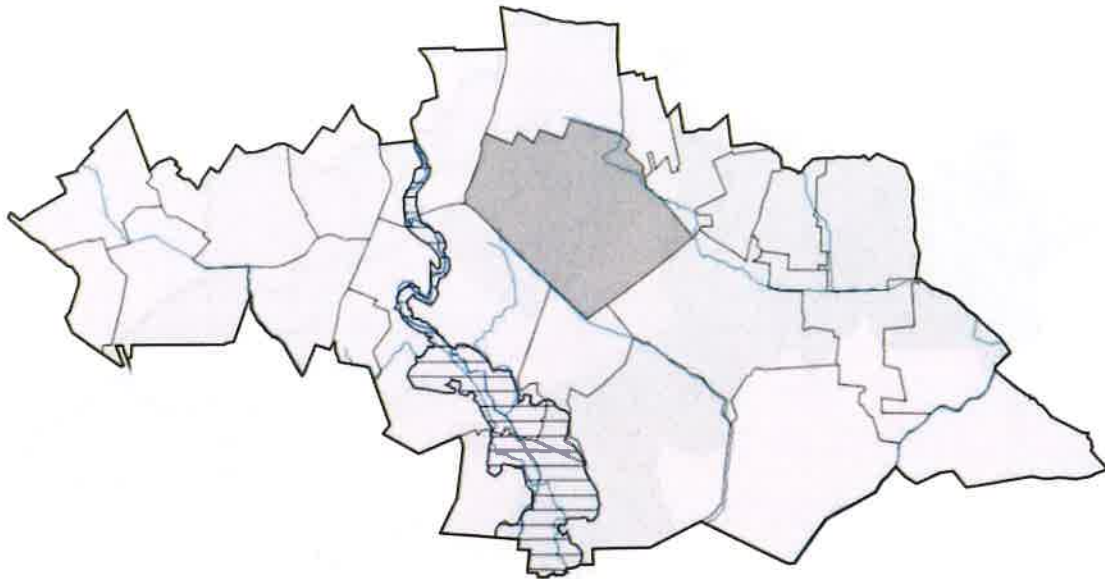
Źródło: opracowanie własne.

6.3 Zagrożenie powodziowe

Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego na obszarze Gminy i Miasta Żuromin występują obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi ze strony rzek. Obszary te zostały przedstawione w sposób poglądowy na mapie, natomiast szczegółowe informacje nt. granic obszarów zagrożonych powodzią znajdują się na stronie Hydroportal w części dotyczącej Mapa zagrożenia powodziowego: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpMZP.

Mapa 5 Zagrożenie powodziowe w Gminie i Mieście Żuromin – mapa pogładowa

LEGENDA OBSZARY ZAGROŻONE POWODZIĄ	
	granica gminy
	granica sołectw
	obszar wiejski
	obszar miejski
	obszary szczególnego zagrożenia powodzią

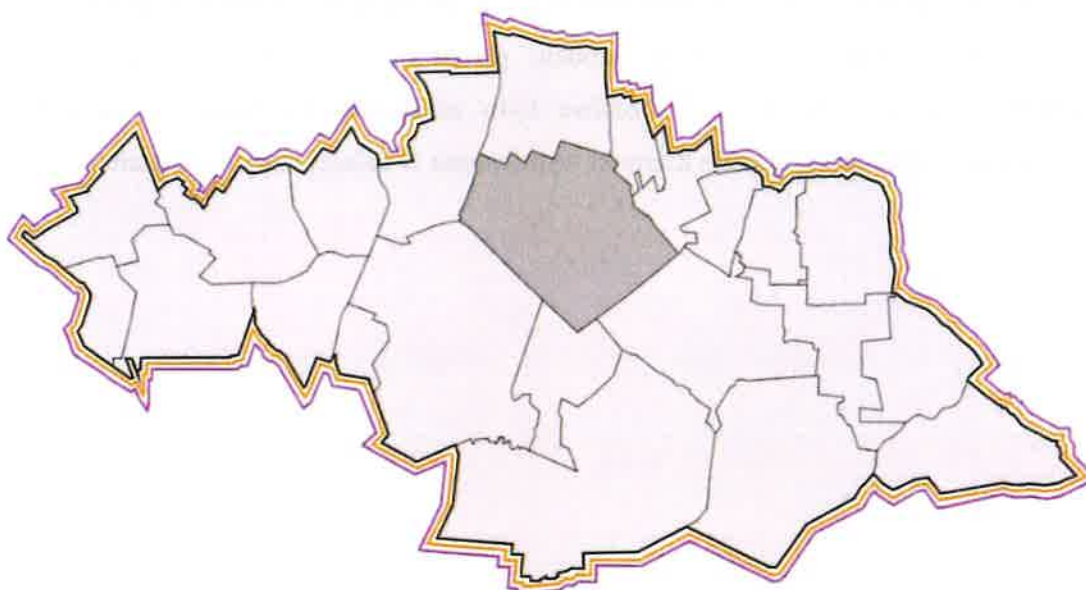
Źródło: opracowanie własne.

6.4 Obszary funkcjonalne na poziomie regionalnym

Na poziomie regionalnym Gmina i Miasto Żuromin należy do Ciechanowskiego Obszaru Strategicznej Interwencji oraz wiejskich obszarów funkcjonalnych wymagających wsparcia procesów rozwojowych. Na mapie przedstawiono zakres wspomnianych obszarów, które swoim zasięgiem obejmują cały teren gminy, ale także inne jednostki administracyjne.

Mapa 6 Obszary funkcjonalne na poziomie regionalnym

LEGENDA OBSZARY FUNKCJONALNE NA POZIOMIE REGIONALNYM	
	granice gminy
	granice sołectw
	obszar wiejski
	obszar miejski
	Ciechanowski Obszar Strategicznej Interwencji
	wiejskie obszary funkcjonalne wsparcia procesów rozwojowych

Źródło: opracowanie własne.

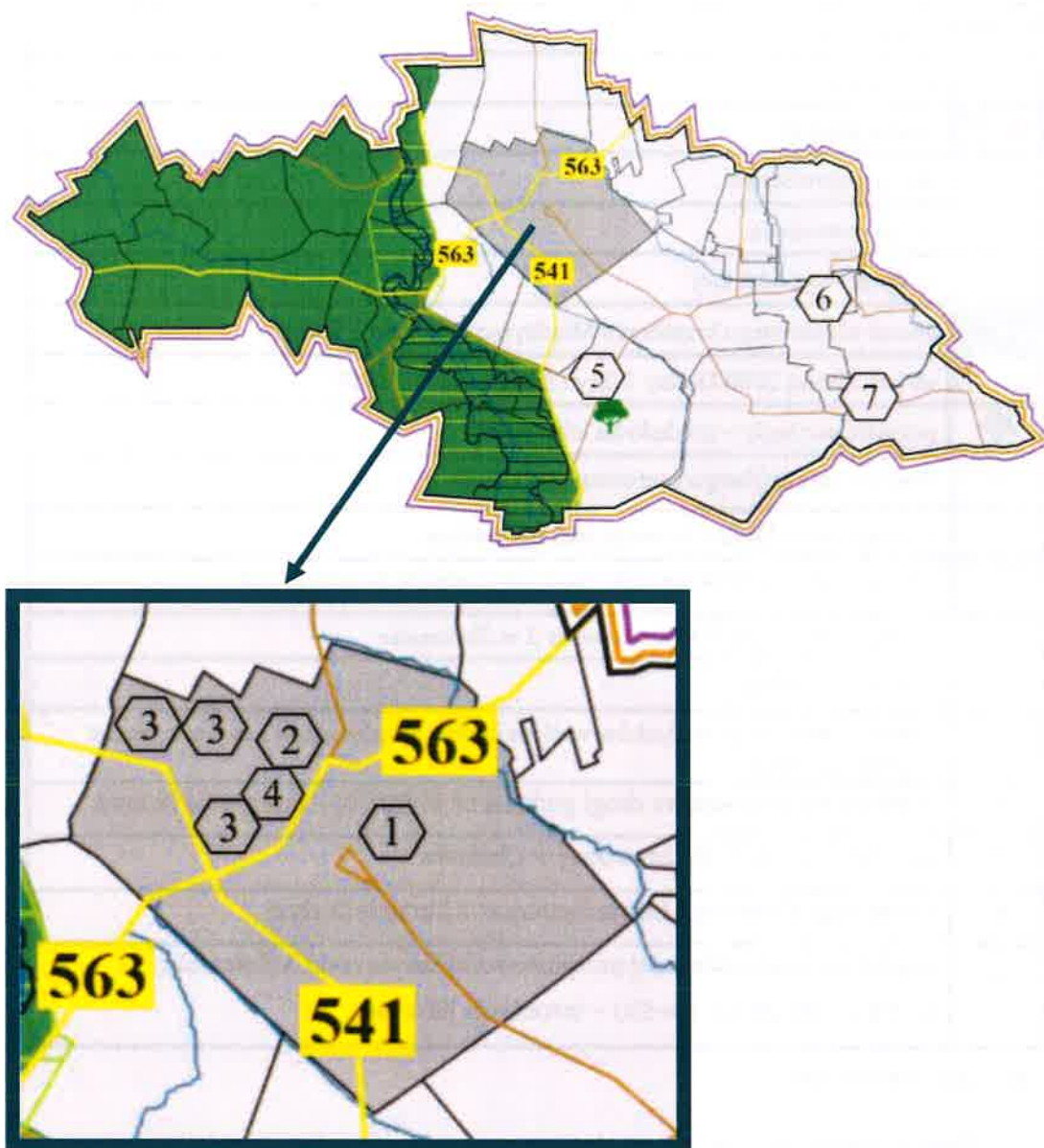
6.5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy i Miasta Żuromin

Mapa przedstawia model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy i Miasta Żuromin. Został on opracowany w szczególności na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, a także innych dokumentów planistycznych, w tym również na poziomie regionalnym.

Ze względu na ukształtowanie terenu i ugruntowane użytkowanie przestrzeni oraz powiązania komunikacyjne, występujące zasoby naturalne i obszary cenne przyrodniczo, a także w oparciu o wyniki zdiagnozowanych problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych Gminy i Miasta na modelu przedstawiono większość planowanych kierunków działań, dla których możliwe było określenie lokalizacji w momencie sporządzania Strategii. Pozostałe kierunki wymieniono w dalszej części rozdziału.

Mapa 7 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy i Miasta Żuromin

LEGENDA MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ	
	granica gminy
	granica sołectw
	obszar wiejski
	obszar miejski
	droga wojewódzka
	droga powiatowa
	nr drogi wojewódzkiej
	obszar chronionego krajobrazu Międzyrzecze Skrwy i Wkry
	obszar Natura 2000 Doliny Wkry i Mławki PLB140008,
	pomniki przyrody – pogładowa lokalizacja
	obszary szczególnego zagrożenia powodzią
	Ciechanowski Obszar Strategicznej Interwencji
	wiejskie obszary funkcjonalne wsparcia procesów rozwojowych
1	Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 2 w Żurominie
2	Utworzenie MOSiR
3	Termomodernizacja budynków wielorodzinnych będących w zasobach Gminy i Miasta Żuromin
4	Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej nr 460726W – inwestycja liniowa
5	Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Chamsku
6	Utworzenie Dziennego Domu Seniora w Kliczewie Dużym
7	Zapewnienie odpowiedniej przepustowości koryta rzeki Miłotczanki od km 2+780 do km 10+500 – inwestycja liniowa

Źródło: opracowanie własne.

Należy zaznaczyć, że ze względu na czytelność mapy wyodrębniono obszar miejski, na którym zaznaczono pogładową lokalizację przedsięwzięć zaplanowanych w ramach realizacji Strategii.

Gmina i Miasto Żuromin zamierza zrealizować więcej przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym, jednak na moment sporządzania Strategii ich lokalizacja nie została ustalona lub swoim zakresem obejmują cały obszar Gminy i Miasta. Są to następujące kierunki działań:

- modernizacja infrastruktury sportowej,

- budowa monitoringu miejskiego,
- zapewnienie dostępności architektonicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami,
- wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych na terenie Gminy i Miasta Żuromin,
- termomodernizacja budynków wielorodzinnych będących w zasobach Gminy i Miasta Żuromin,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest oraz ich unieszkodliwianie,
- zwiększenie lesistości na terenie Gminy i Miasta Żuromin,
- inwestycje w odnawialne źródła energii,
- gospodarka odpadami na terenie Gminy i Miasta Żuromin,
- poprawa infrastruktury drogowej na terenie Gminy i Miasta Żuromin,
- rozbudowa kanalizacji ściekowej na terenie Gminy i Miasta Żuromin,
- przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Żurominie,
- wymiana sieci wodociągowej z rur azbestowych na terenie Miasta Żuromin,
- rozwój ciepłownictwa miejskiego,
- działania zwiększające retencję wodną na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych,
- realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych.

W ramach Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego zostały przewidziane inwestycje celu publicznego o charakterze ponadlokalnym istotne dla rozwoju Gminy i Miasta Żuromin. Są to następujące kierunki działań:

- inwestycje w zakresie sieci kanalizacyjnych, w tym budowa i modernizacja (aglomeracja ściekowa Żuromin) – przedsięwzięcie to obejmuje cały obszar Gminy i Miasta,

- zapewnienie odpowiedniej przepustowości koryta rzeki Miłotczanki od km 2+780 do km 10+500 – przedsięwzięcie zostało zaznaczone na modelu,
- budowa obwodnicy Żuromina na drodze wojewódzkiej nr 563 – dokładna lokalizacja przedsięwzięcia nie jest znana na moment sporządzania Strategii.

7. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania oraz prowadzenia polityki przestrzennej dla Gminy i Miasta Żuromin zostały określone na podstawie dokumentów gminnych dotyczących ładu przestrzennego, takich jak Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz na podstawie dokumentów na poziomie regionalnym.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu przestrzennym i zagospodarowaniu przestrzennym, studium uwarunkowań i kierunków wyznacza lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, w tym wytyczne dotyczące użytkowania terenów, obszarów zabudowań oraz proponowane rozwiązania w obszarze rozwoju infrastruktury. Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jednakże istotne jest, że dokument ten nie stanowi aktu prawa miejscowego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Żuromin zostało przyjęte uchwałą nr 193/XXXI/2001 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 9 lutego 2001 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Żuromin, następnie zmienione uchwałą nr 173/XXVI/08 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 30 grudnia 2008 r., uchwałą nr 189/XXIII/20 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 27 października 2020 r.

7.1 Ustalenia w zakresie zagospodarowania przestrzennego

Środowisko przyrodnicze

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, ochrona środowiska polega w szczególności na:

- racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom,

- przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

W odniesieniu do form ochrony przyrody zlokalizowanych na obszarze Gminy i Miasta Żuromin obowiązują zakazy i nakazy, w tym ograniczenia, wynikające z aktów prawnych powołujących poszczególne obszary.

Dla zachowania istniejących walorów przyrodniczych konieczne jest przeciwdziałanie zagrożeniom, do których należą m.in.: zamiana łąk na grunty orne, zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk, nadmierne pogłębienie rowów melioracyjnych, zaśmiecanie i niszczenie runa leśnego.

Wartości kulturowe

Do objęcia ochroną wskazuje się:

- układ przestrzenny najstarszej części miasta, jako przykład XVIII – wiecznej lokalizacji miasta, nienaruszającej wcześniejszego układu przestrzennego osady wiejskiej,
- pozostałości po dawnych założeniach dworskich, które należy objąć ochroną dla zachowania tych jedynych już reliktyw dawnej własności szlacheckiej (ziemiańskiej) oraz formy osadnictwa i gospodarki rolnej. Ich usytuowanie w powiązaniu z terenami atrakcyjnymi krajobrazowo i przyrodniczo daje możliwość ich adaptacji, rewaloryzacji na cele usługowe, wypoczynkowe czy mieszkaniowe. Należy dążyć do zagospodarowania obiektów począwszy od ratowania resztek zabudowy i zieleni parkowej.
- cmentarze oraz figurki i krzyże przydrożne wymagają dbania i ochrony.

Ponadto w odniesieniu do wspomnianych wyżej obiektów zaleca się m.in.:

- kontynuację rozplanowania przestrzennego przy uwzględnianiu ciągłości w kształtowaniu charakterystycznych dla nich parcelacji,
- nowa zabudowa wiejska powinna nawiązywać swym rozplanowaniem, skalą, materiałem i detalem do istniejącej w rejonie starej, tradycyjnej zabudowy.

Ochronie podlegają również tereny wokół cmentarzy. Dopóki cmentarz nie zostanie zamknięty i nie zostanie wydana decyzja zezwalająca na zmianę formy jego użytkowania, wokół cmentarza funkcjonują tzw. strefy sanitarne.

Ujęcia wody

Dla ujęć wody ustalone zostały strefy ochrony bezpośredniej, na których zabronione jest użytkowanie gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody.

Inne obszary i obiekty

Ochronie na podstawie przepisów odrębnych podlegają również obszary i obiekty objęte ochroną zabytków, grunty leśne, grunty rolne klas trzecich, obiekty objęte ochroną akustyczną. Przepisy regulujące zasady ich ochrony dopuszczają udział w kształtowaniu tej ochrony organów i jednostek trzecich. Ochrona ta może przybierać również formy administracyjne: wykreślenia lub ujęcia w ewidencjach lub rejestrach czy zgody na zmianę przeznaczenia lub ustawowe zwolnienia z nałożonych zasad ochrony.

Gospodarka złożami

Na obszarze Gminy i Miasta Żuromin występują udokumentowane złoża kopalin, co zostało przedstawione w kolejnej tabeli.

Tabela 19 Złoża kopalin zlokalizowane na obszarze Gminy i Miasta Żuromin

ZŁOŻA KOPALIN		
ID złoża	Nazwa złoża	Lokalizacja
8722	Brudnice	Brudnice dz. 25/5 i 26/3
17329	Brudnice I	Brudnice dz. 25/3, 25/4, 26/1, 26/2
9476	Brudnice II	Brudnice cz. dz. 28 i 29
15539	Brudnice III	Brudnice dz. 27
18550	Brudnice IV	Brudnice dz. 24/10, 25/4, 25/5, 42/1
18659	Brudnice V	Brudnice dz. 44/3
4515	Wiadrowo	Wiadrowo, Dąbrowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie rejestru obszarów górniczych MIDAS (dostęp: 09.01.2023 r.).

Ponadto na terenie Gminy i Miasta występują obszary górnicze zlokalizowane w okolicy wsi Brudnice, co zaprezentowano w następującej tabeli.

Tabela 20 Obszary górnicze zlokalizowane na terenie Gminy i Miasta Żuromin

OBSZARY GÓRNICZE		
Nr w rejestrze	Nazwa przestrzeni	Lokalizacja
10-7/11/1143	Brudnice 1	Brudnice, dz. 25/3, 25/4, 26/1, 26/2
10-7/13/1305	Brudnice IV	Brudnice, dz. 24/10, 25/4, 25/5, 42/1

Źródło: opracowanie własne na podstawie rejestru obszarów górniczych MIDAS (dostęp: 09.01.2023 r.).

Warunkiem eksploatacji złóż jest zgodność z obowiązującymi przepisami prawa ochrony środowiska, ochrony przyrody oraz geologicznego i górniczego. W celu ochrony terenów i obiektów chronionych, w tym terenów obcych, należy stosować odpowiednie normy górnicze. W szczególności wydobywanie kopaliny powinno być prowadzone przy zachowaniu odpowiednich filarów ochronnych od terenów i obiektów sąsiednich. Obiektami, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny, są wszelkie obiekty infrastruktury technicznej, które nie zostaną przebudowane poza granice złoża, oraz zabudowania.

W granicach obszarów górniczych obowiązuje zakaz realizacji zabudowy, z wyłączeniem obiektów kubaturowych, urządzeń komunikacyjnych oraz urządzeń pomocniczych bezpośrednio związanych z eksploatacją kopaliny.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią i osuwania się mas ziemnych

W dolinie rzeki Wkry oraz Luta występują tereny zagrożone powodzią i osuwaniem się mas ziemnych, w związku z tym w zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić warunki określone w przepisach odrębnych – ustawa Prawo wodne.

Co istotne w przypadku lokalizowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią m.in. nowych obiektów budowlanych oraz gromadzenia ścieków, niezbędne jest uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego zgodnie z art. 390 ust. 1 ustawy Prawo wodne.

Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Tereny użytkowane rolniczo zajmują ok. 85 % powierzchni Gminy i Miasta Żuromin. Przewiduje się zmniejszenie ogólnej powierzchni użytków rolnych, co wynikać będzie z zalesienia gruntów najsłabszych jakościowo oraz wzrostu powierzchni terenów zabudowanych.

Tereny użytkowane rolniczo o wysokiej wartości produkcyjnej powinny pozostać w użytkowaniu rolniczym i tylko w ograniczonym zakresie mogą być przeznaczane pod zabudowę nierolniczą.

Obszary zabudowane

W istniejących obiektach o funkcji mieszkaniowej lub zagrodowej przewiduje się możliwość modernizacji, rozbudowy oraz lokalizacji funkcji usługowych nieuciążliwych dla środowiska, a niezbędnych dla obsługi ludności.

Obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii

Rekomenduje się lokalizację obiektów i urządzeń wytwarzających energię elektryczną pochodzącą z przetwarzania światła słonecznego wraz z infrastrukturą niezbędną do ich funkcjonowania.

Rekomenduje się lokalizację obiektów i urządzeń wytwarzających energię elektryczną w kogeneracji z wytwarzaniem ciepła i jego dystrybucją wraz z infrastrukturą niezbędną do ich funkcjonowania. Źródłem energii mogą być w szczególności: biogaz, w tym biogaz rolniczy, i biomasa, w tym biomasa pochodzenia rolniczego.

7.2 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego to podstawowy akt planistyczny gminy. Zgodnie z treścią ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określa przeznaczenie terenów oraz wyznacza sposoby ich zagospodarowania i zabudowy. Ponadto stanowi akt prawa miejscowego. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sporządzany jest fakultatywnie, chyba, że z przepisów szczególnych wynika obowiązek jego sporządzenia.

Zgodnie z danymi zawartymi w Raporcie o stanie Gminy i Miasta Żuromin za 2021 rok, Gmina i Miasto Żuromin posiada 15 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla 98% powierzchni Gminy i Miasta (132,92 km²).

7.3 Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego przyjęty został uchwałą nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r.

Zgodnie z Planem Gmina i Miasto Żuromin należy do wiejskich obszarów funkcjonalnych wymagających wsparcia procesów rozwojowych, dla których określono w szczególności następujące zasady zagospodarowania:

- kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej na gruntach najwyższych klas bonitacyjnych I-III,
- wielofunkcyjny rozwój obszarów o średniej i niskiej zdolności produkcyjnej, przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego (m.in.: tradycyjnego krajobrazu rolniczego, wolnych przestrzeni użytkowanych rolniczo, trwałych użytków zielonych),
- poprawa dostępności komunikacyjnej, m.in. poprzez przebudowę/rozbudowę istniejącej sieci drogowej, w szczególności dróg powiatowych i gminnych,
- budowa i rozbudowa systemów wodociągowo-kanalizacyjnych, a także sukcesywna sanitacja terenów o zabudowie rozproszonej, m.in. poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków,
- tworzenie przestrzeni publicznych, będących miejscem koncentracji i aktywizacji społeczności lokalnych,
- objęcie ochroną unikalnych elementów architektury wiejskiej charakterystycznej dla poszczególnych regionów, w tym układów ruralistycznych.

Ponadto w ramach Planu zostały przewidziane inwestycje celu publicznego o charakterze ponadlokalnym istotne dla rozwoju Gminy i Miasta Żuromin. Są to następujące kierunki działań:

- inwestycje w zakresie sieci kanalizacyjnych, w tym budowa i modernizacja (aglomeracja ściekowa Żuromin),
- zapewnienie odpowiedniej przepustowości koryta rzeki Miłotczanki od km 2+780 do km 10+500,
- budowa obwodnicy Żuromina na drodze wojewódzkiej nr 563.

7.4 Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne

Zgodnie z art. 326 ust. 1 ustawy Prawo wodne w strategii rozwoju gminy należy uwzględnić zapisy wynikające z następujących dokumentów:

- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r. poz. 300);
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016 r. poz. 1841);
- Plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Żuromin jest zgodna z powyższymi dokumentami, w zaplanowanych kierunkach działań zostały uwzględnione zadania wynikające z powyższych planów. Dotyczą one przede wszystkim ochrony wód przed zanieczyszczeniami, zwiększenia retencji wodnej czy zahamowania wzrostu ryzyka powodziowego.

8. Obszary Strategicznej Interwencji

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) stanowią określone w strategii rozwoju obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, które decydują o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do których jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne.

8.1 OSI na poziomie krajowym

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego wskazuje następujące Obszary Strategicznej Interwencji: obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, wschodnią Polskę oraz Śląsk.

Gmina i Miasto Żuromin nie należy do żadnego OSI na poziomie krajowym

8.2 Obszary funkcjonalne na poziomie regionalnym

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ wyznacza dwa rodzaje OSI: problemowy – obejmujący podregiony NUTS 3 oraz bieguny wzrostu, czyli miejskie obszary funkcjonalne. Co istotne OSI określone na poziomie województwa obejmują również obszary z poziomu krajowego, czyli obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – Radom, Ciechanów, Ostrołęka, Pułtusk, Ostrów Mazowiecka, Gostynin, Sierpc, Koźienice.

Gmina i Miasto Żuromin na poziomie regionalnym zalicza się do OSI problemowego, a dokładnie do Ciechanowskiego obszaru strategicznej interwencji. W związku z tym dalsza część Strategii obejmie jedynie ten Obszar.

Założeniem Ciechanowskiego OSI jest rozwój w zakresie następujących obszarów:

- wsparcie rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru,
- poprawa stanu środowiska.

Działania realizowane w ramach pierwszego obszaru, czyli wsparcie rozwoju społeczno-gospodarczego, powinny być oparte w szczególności na:

- poprawie dostępności do infrastruktury społecznej,
- zapewnieniu atrakcyjnej oferty edukacyjnej i wzbogaceniu bazy dydaktycznej,
- wspieraniu współpracy przedsiębiorstw z podmiotami badawczymi i wdrożeniowymi.

Natomiast w ramach drugiego obszaru, tj. poprawy stanu środowiska, powinny być realizowane między innymi działania ukierunkowane na:

- zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych,
- rozbudowę i modernizację systemów kanalizacyjnych, gazowych i ciepłowniczych,
- wymianę nieefektywnych źródeł ciepła i termomodernizację budynków.

Ponadto, co istotne w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego wyodrębniono następujące obszary funkcjonalne, które zawierają się w obszarach strategicznej interwencji wskazanych w strategii wojewódzkiej:

- miejski obszar funkcjonalny Warszawy,
- obszary o najniższym dostępie do dóbr i usług,
- wiejskie obszary funkcjonalne wymagające wsparcia procesów rozwojowych,
- wiejskie obszary funkcjonalne uczestniczące w procesach rozwojowych.

Gmina i Miasto Żuromin należy do jednego w wyżej wymienionych obszarów, czyli wiejskich obszarów funkcjonalnych wymagających wsparcia procesów rozwojowych. Są to obszary położone peryferyjnie, o utrudnionym dostępie do ośrodka wojewódzkiego i biorące udział w procesach rozwoju kraju w niewielkim stopniu. Do najważniejszych barier rozwoju w tym przypadku należą głównie: niska dostępność do usług publicznych, zagrożenie walorów przyrodniczych w procesie gwałtownego poszukiwania alternatywnych dróg rozwoju czy niską jakość infrastruktury technicznej. Działania w tym zakresie powinny dążyć do doinwestowania danych jednostek, tak by ograniczyć dysproporcje w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.

9. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Obowiązkowym elementem strategii rozwoju jest system realizacji strategii. W procesie jego określenia konieczne jest wskazanie podmiotów odpowiedzialnych za realizację założeń strategii, a także wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych.

W procesie wdrażania dokumentu strategii istotne jest przede wszystkim:

- wskazanie podmiotów zaangażowanych w realizację strategii,
- przedstawienie podziału zadań,
- określenie zasad współpracy,
- wskazanie proponowanych mechanizmów i narzędzie wdrażania strategii,
- zdefiniowanie wytycznych do sporządzenia dokumentów wykonawczych,
- określenie sposobu monitorowania i ewaluacji realizacji strategii oraz jej aktualizacji.

9.1 Podmioty zaangażowane w realizację Strategii

Gmina i Miasto Żuromin będzie wdrażać Strategię za pośrednictwem Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych podległych Urzędowi. Wyznaczone podmioty będą przede wszystkim odpowiedzialne za monitoring realizacji poszczególnych kierunków działań, a następnie za sporządzanie na podstawie wyników monitoringu raportów z ewaluacji. Kluczowe jest w tym przypadku systematyczne kontrolowanie procesu realizacji Strategii.

Co istotne w odniesieniu do podmiotów, które będą odpowiedzialne za realizację Strategii konieczne jest oparcie działań na zasadzie „trójkąta współpracy”, który zakłada uczestnictwo trzech sektorów: publicznego, społecznego oraz biznesowego. Do sektora publicznego możemy zaliczyć między innymi władze samorządowe gminy, urząd wraz z podległymi jednostkami, a także jednostki samorządowe innych gmin czy administrację rządową. Z kolei sektor społeczny obejmuje przede wszystkim mieszkańców gminy, organizacje pozarządowe, a także reprezentantów młodzieży czy

seniorów. Natomiast sektor biznesowy reprezentowany jest w szczególności przez lokalnych przedsiębiorców czy zrzeszenia gospodarcze.

Należy jednak zaznaczyć, że odpowiedzialność za proces realizacji Strategii spoczywa głównie na burmistrzu (jako organie wykonawczym), radzie miejskiej (jako organie uchwałodawczym), a także na urzędzie miejskim i jednostkach organizacyjnych urzędu.

9.2 Instrumenty służące realizacji Strategii

Mechanizmy oraz narzędzia, które będą służyć realizacji Strategii mogą przede wszystkim przyjmować charakter:

- wdrożeniowy – np. gminne strategie, plany, programy,
- organizacyjno-zarządczy – np. regulaminy wydziałów i jednostek,
- finansowy – np. uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe,
- prawny – np. stosowne uchwały rady, akty prawa miejscowego, decyzje administracyjne,
- obejmujący planowanie przestrzenne – np. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- społeczny – np. konsultacje społeczne, działania edukacyjne,
- kadrowy – np. wymiana doświadczeń, dobre praktyki,
- koordynacyjny – np. ciała o charakterze opiniodawczo-doradczym, jak rada działalności pożytku publicznego, rada seniorów, rada młodzieżowa,
- kontrolny – np. aktualizacja ewidencji i rejestrów.

Dobór wspomnianych mechanizmów i narzędzi powinien zostać oparty na ocenie ich skuteczności, efektywności w stosunku do zdiagnozowanych potrzeb jednostki samorządowej, a także na doświadczeniu gminy.

9.3 Dokumenty wykonawcze

Obowiązkowym elementem systemu realizacji strategii są wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, tj. obowiązkowych lub fakultatywnych programów, planów, które funkcjonują w Gminie i Mieście Żuromin. Co istotne dokumenty te powinny być zgodne z zapisami Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Żuromin, a co za tym idzie w razie potrzeby zaktualizowane dla zachowania spójności wewnętrznej.

Tabela przedstawia dokumenty wykonawcze obowiązujące w Gminie i Mieście Żuromin na moment sporządzania Strategii wraz z odniesieniem do ich aktualności, a także wytyczne co do ich sporządzania.

Tabela 21 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

DOKUMENTY WYKONAWCZE				
OBSZAR TEMATYCZNY DOKUMENTU	NAZWA DOKUMENTU	SZCZEGÓŁY	WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW	
Planowanie przestrzenne	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Żuromin	Dokument aktualny, ostatnia zmiana na mocy uchwały nr 189/XXIII/20 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 27 października 2020 r.	Aktualizacja Studium w miarę potrzeb oraz w wyniku zmian w prowadzonej polityce przestrzennej.	
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	W Gminie i Mieście Żuromin obowiązuje 15 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.	Aktualizacja obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego dokonywana jest w wyniku aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, w przypadku pojawienia się nowych terenów, które mogą być wykorzystane w zakresie gospodarczym, osiedleńczym czy rekreacyjnym	
	Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	W Gminie i Mieście Żuromin nie obowiązuje wskazany dokument..	Dokument obowiązujący na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne. Sporządzany na okres 15 lat, aktualizowany co najmniej raz na 3 lata. Dokument zostanie opracowany w okresie realizacji Strategii.	
Gospodarka komunalna	Wieloletni plan inwestycyjny	-	Dokument rekomendowany do uchwalenia po przyjęciu Strategii. Akt ten umożliwia urzędywstnienie celów, wyznaczonych w dokumencie Strategii. Przyjmowany na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.	

DOKUMENTY WYKONAWCZE				
OBSZAR TEMATYCZNY DOKUMENTU	NAZWA DOKUMENTU	SZCZEGÓŁY	WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW	
	Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy i Miasta Żuromin na lata 2019-2023	Dokument obowiązujący , przyjęty uchwałą nr 85/X/19 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 13 września 2019 r.	Dokument aktualny. Jest to obowiązkowy dokument na podstawie ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego. Sporządzany jest na okres co najmniej pięciu kolejnych lat.	
	Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych	Dokument opracowany, zaopiniowany pozytywnie przez Wody Polskie, projekt uchwały zatwierdzającej został przedłożony Radzie Miejskiej.	Zgodnie z ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych opracowuje przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne. Plan powinien być zgodny z kierunkami rozwoju gminy określonymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz ustaleniami zezwolenia wydanego przedsiębiorstwu na prowadzenia działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.	
	Gminny program opieki nad zabytkami	Dokument przyjęty uchwałą nr 80/XIII/15 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 30 września 2015 r., nieaktualny.	Jest to dokument obowiązkowy, co wynika z ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Opracowywany jest na okres 4 lat. Przyjmuje go rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. W związku z nieaktualnością dokumentu konieczna aktualizacja.	
Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem				

DOKUMENTY WYKONAWCZE			
OBSZAR TEMATYCZNY DOKUMENTU	NAZWA DOKUMENTU	SZCZEGÓŁY	WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW
Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Żuromin na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 252/XXXVI/21 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 15 września 2021 r.	Dokument aktualny. Jest to dokument obowiązkowy, sporządzany na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Pozwala on realizować politykę ochrony środowiska na poziomie gminy.
	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	Dokument przyjęty uchwałą nr 135/XX/16 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 10 maja 2016 r., nieaktualny.	Dokument wyznacza kierunki rozwoju gospodarki niskoemisyjnej gminy. Istotny w procesie pozyskiwania środków zewnętrznych. W związku z nieaktualnością dokumentu rekomendowana aktualizacja.
	Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2016-2032	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 167/XXV/16 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 29 listopada 2016 r.	Dokument aktualny. Sporządzany obowiązkowo w związku z Programem oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032.
	Miejski plan adaptacji do zmian klimatu	W Gminie i Mieście Żuromin nie obowiązuje wskazany dokument. Dokument w trakcie opracowywania.	Dokument rekomendowany do sporządzenia. Pozwoli przygotować się na niekorzystne skutki zmian klimatu. Dokument zostanie wprowadzony w trakcie obowiązywania Strategii.

DOKUMENTY WYKONAWCZE				
OBSZAR TEMATYCZNY DOKUMENTU	NAZWA DOKUMENTU	SZCZEGÓŁY	WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW	
Transport	Plan rozwoju sieci drogowej wraz z planami finansowania w zakresie dróg gminnych	W Gminie i Mieście Żuromin nie obowiązują wskazany dokument.	Zgodnie z ustawą z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, do zarządcy drogi należy w szczególności opracowywanie planów rozwoju sieci drogowej.	
	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2019-2025	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 52/VII/19 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 13 maja 2019 r.	Dokument aktualny. Jest to dokument obowiązkowy na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.	
Polityka społeczna	Program Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy i Miasta Żuromin	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą 342/XL VII/10 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 10 listopada 2010 r.	Jest to dokument obowiązkowy na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.	
	3-letni gminny program wspierania rodziny w Gminie i Mieście Żuromin na lata 2021-2024	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 221/XXX/21 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 29 marca 2021 r.	Dokument aktualny. Jest to obowiązkowy dokument na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program musi obejmować trzy lata.	

DOKUMENTY WYKONAWCZE				
OBSZAR TEMATYCZNY DOKUMENTU	NAZWA DOKUMENTU	SZCZEGÓŁY	WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW	
Rozwój lokalny	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Probleatów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2023-2026	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 364/LIII/22 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 15 grudnia 2022 r.	Dokument aktualny. Jest to obowiązkowy dokument na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii Sporządzany jest na okres nie dłuższy niż cztery lata.	
	Program Rewitalizacji Gminy i Miasta Żuromin na lata 2018-2023	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 348/XLVIII/18 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 30 lipca 2018 r.	Dokument aktualny. Jest to skuteczne narzędzie wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych gminy oraz niezbędny dokument do pozyskiwania dotacji. Rekomendowana jest w związku z tym aktualizacja programu na następny okres.	
	Roczny program współpracy Gminy i Miasta Żuromin na 2023 rok z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 353/LI/22 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 17 października 2022 r.	Program przyjmowany corocznie. Określa obszary współpracy finansowej i niefinansowej z organizacjami pozarządowymi.	

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Żuromin do 2030

DOKUMENTY WYKONAWCZE				
OBSZAR TEMATYCZNY DOKUMENTU	NAZWA DOKUMENTU	SZCZEGÓŁY	WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW	
Zarządzanie kryzysowe	Plany odnowy miejscowości	W Gminie i Mieście Żuromin nie obowiązują wskazane dokumenty.	Dokument opcjonalny. Plany mogą uszczegółowić zapisy strategii, tworząc przestrzeń dla realizacji wielu działań lokalnych, w tym przy zaangażowaniu mieszkańców, a jednocześnie stać się instrumentami pozyskiwania środków na dedykowane przedsięwzięcia.	
	Miejsko-gminny plan zarządzania kryzysowego	W Gminie i Mieście Żuromin obowiązują wskazany dokument.	Dokument sporządzany na podstawie ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym.	
	Wieloletnia Prognoza Finansowa na lata 2022-2030	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 293/XL/21 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 29 grudnia 2021 r.	Dokument aktualny, aktualizacja zgodnie z potrzebami.	
	Uchwała budżetowa	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 292/XL/21 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 29 grudnia 2021 r.	Uchwała przyjmowana corocznie, Powinna odzwierciedlać cele i kierunki działań określone w strategii, zintegrowane z wieloletnią prognozą finansową,	

Źródło: opracowanie własne.

9.4 Monitoring, ewaluacja i aktualizacja Strategii

Monitoring stanowi proces regularnego gromadzenia i analizowania informacji dotyczących wdrażania Strategii. Prowadzony jest w celu zapewnienia ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji Strategii. Pozwala wykryć zagrożenia i ewentualną konieczność modyfikacji planowanych działań.

Monitoring będzie przeprowadzony przez wyznaczonych pracowników poszczególnych Wydziałów Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych mu podległych.

Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Raport obejmuje podsumowanie działalności burmistrza w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego.

W procesie realizacji Strategii istotna jest również odpowiednio przeprowadzona ewaluacja, dzięki której możliwe będzie określenie jakości i efektów wdrażania strategii. Dokonywana jest przy uwzględnieniu następujących kryteriów:

- trafności, która pozwala na ocenę adekwatności planowanych celów Strategii względem zidentyfikowanych problemów i wyzwań rozwoju gminy,
- skuteczności, która określa, czy wyznaczone cele są możliwe do osiągnięcia wskutek zaplanowanych działań,
- efektywności, która pozwala ocenić, czy zdefiniowane cele są uzasadnione pod względem przewidywanych nakładów finansowych
- spójności – zewnętrznej (w zakresie zgodności Strategii z zapisami dokumentów wyższego rzędu) i wewnętrznej (logiczny związek pomiędzy diagnozą, wizją, celami i działaniami Strategii).

Ze względu na moment prowadzenia, wyróżnić można ewaluację ex-ante, mid-term, on-going oraz ex-post. Ewaluacja ex-ante jest podejmowana przed przyjęciem ostatecznej wersji strategii. Ewaluacja mid-term jest realizowana mniej więcej w połowie realizacji strategii, czyli zaleca się przeprowadzenie jej w 2026 roku. Ewaluacja on-going jest przeprowadzana w trakcie wdrażania strategii, zaleca się przeprowadzanie jej co dwa lata.

Ewaluacja ex-post jest prowadzona po zakończeniu realizacji strategii i pełni funkcję podsumowującą.

Raporty z ewaluacji przeprowadzane będą na podstawie monitoringu. Za ich sporządzenie odpowiedzialni będą pracownicy poszczególnych Wydziałów Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych mu podległych, w razie potrzeby wykonanie raportów zostanie zlecone podmiotowi zewnętrznemu.

Co istotne, Strategia, zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, podlega aktualizacji, jeśli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to niezbędne w celu zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. W przypadku aktualizacji Strategii stosuje się przepisy art. 10f wspomnianej ustawy, które mówią przede wszystkim o podejmowanych uchwałach oraz opinii zarządu województwa.

10. Ramy finansowe i źródła finansowania

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Żuromin do 2030 wymaga poniesienia w kolejnych latach określonych nakładów finansowych na szereg zadań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych.

10.1 Ramy finansowe realizacji Strategii

W celu dokonania oceny możliwości realizacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Żuromin do 2030 wzięto pod uwagę analizę dochodów i wydatków Gminy i Miasta Żuromin w latach 2016-2021, zapisy Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy i Miasta Żuromin na lata 2022-2030.

Tabela przedstawia dane dotyczące dochodów i wydatków w Gminie i Mieście Żuromin w latach 2016-2021.

Tabela 22 Dochody i wydatki Gminy i Miasta Żuromin w latach 2016-2021

	SYTUACJA FINANSOWA					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
dochody ogółem	49 582 333,12	56 637 826,44	56 631 685,89	61 571 113,4	66 113 633,5	74 020 598,65
wydatki ogółem	48 373 009,64	59 153 607,15	58 186 199,32	60 377 851,96	63 697 749,58	69 074 766,5
saldo	1 209 323,48	-2 515 780,71	-1 554 513,43	1 193 261,44	2 415 883,92	4 945 832,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 31.08.2022).

Analiza danych zawartych w tabeli wykazała, że Gmina i Miasto Żuromin w latach 2017-2018 notowała ujemny bilans budżetowy, natomiast w pozostałych latach osiągała nadwyżkę finansową.

Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy i Miasta Żuromin na lata 2022-2030, prognozuje się dodatnie saldo budżetowe w latach 2023-2030.

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że koszty realizacji Strategii są w zasięgu Gminy i Miasta Żuromin, konieczne jest jednak wsparcie finansowe z innych źródeł, które zostały omówione w kolejnym podrozdziale.

10.2 Źródła finansowania realizacji Strategii

W zakresie oszacowania możliwości realizacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Żuromin do 2030 istotne jest określenie potencjalnych źródeł finansowania, które Gmina i Miasto może wykorzystać w celu osiągnięcia zamierzonych kierunków działań. Na podstawie zaplanowanych w Strategii kierunków działań można wskazać następujące potencjalne źródła finansowania:

- budżet Gminy i Miasta Żuromin,
- budżet Państwa,
- budżet Unii Europejskiej, w tym w szczególności środki dystrybuowane poprzez: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021-2027, Krajowy Plan Odbudowy,
- inne krajowe źródła publiczne, w tym środki funduszy celowych,
- inne środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, w tym Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy EOG,
- środki sektora prywatnego,
- kredyty bankowe i pożyczki.

Podstawowym źródłem finansowania zadań jest wykorzystanie środków budżetowych Gminy i Miasta Żuromin, wynikających z dochodów własnych, subwencji i dotacji celowych.

Gmina i Miasto Żuromin zamierza podjąć działania inwestycyjne dotyczące infrastruktury drogowej. Wsparcie finansowe dla jednostek samorządu terytorialnego realizujących inwestycje drogowe udzielane jest m.in. przez Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg. Fundusz ma na celu przyspieszenie powstawania nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury drogowej na szczeblu lokalnym, stanowiącej ważny element prawidłowego funkcjonowania i rozwoju gospodarki oraz przyczyniającej się do poprawy poziomu życia mieszkańców. Ponadto, ma na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz parametrów technicznych lokalnej infrastruktury drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. W ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg środki finansowe przekazywane są na zasadach konkursowych, w szczególności na dofinansowanie budowy, przebudowy i remontu dróg powiatowych i gminnych.

W zakresie ochrony środowiska Gmina i Miasto Żuromin może skorzystać ze środków finansowych udzielanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Jego działalność koncentruje się głównie na wspieraniu przedsięwzięć z zakresu ochrony wód i gospodarki wodnej, ochrony atmosfery, ochrony ziemi, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej oraz monitoringu, zapobieganiu i likwidacji nadzwyczajnych zagrożeń środowiska.

Kolejnym źródłem umożliwiającym pozyskanie finansowania zaplanowanych przez Gminę i Miasto działań jest Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2021-2027. Głównym celem Programu jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zarządzania w sposób zrównoważony zasobami, a także rozwój obszarów wiejskich.

Dodatkowym dofinansowaniem są środki z programów rządowych kierowanych do gmin, m.in. Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025, Program Dostępność Plus, Program Mieszkanie Plus, Program Maluch+ 2022-2029.

Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025 zakłada wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w zakresie realizacji zadań, polegających na prowadzeniu i zapewnieniu miejsc w ośrodkach wsparcia „Senior+”. Celem Programu jest zwiększenie aktywnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym poprzez dofinansowanie rozbudowy infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie liczby miejsc w ośrodkach wsparcia „Senior+”, tj. wsparcie działań jednostek samorządu w rozwoju na ich obszarze sieci Dziennych Domów „Senior+” i Klubów „Senior+”.

Program Dostępność Plus, to program rządowy, którego celem jest zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach. Koncentruje się na dostosowaniu przestrzeni publicznej, architektury, transportu i produktów do wymagań wszystkich obywateli. Wartość inwestycji, które przyczynią się do realizacji Programu wyniesie około 23 mld zł w latach 2018-2025.

Program rządowy Mieszkanie Plus to podstawowy pakiet rozwiązań Narodowego Programu Mieszkaniowego. Podzielony został na dwa filary – część rynkową i część społeczną. Kluczowym partnerem programu rządowego Mieszkanie Plus są jednostki samorządu terytorialnego. Gminy, w ramach Programu, otrzymują pakiet narzędzi inwestycyjnych, umożliwiających współpracę z sektorem prywatnym.

Obecnie trwają prace nad Programem rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Maluch+ 2022-2029. Celem programu jest, aby w gminach była dostępna wysokiej jakości i przystępna cenowo opieka nad dziećmi w żłobkach, klubach dziecięcych lub u dziennych opiekunów, w tym nad dziećmi z niepełnosprawnościami i wymagającymi szczególnej opieki. Program długofalowy na lata 2022-2029 będzie programem integrującym środki europejskie – środki z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności oraz z programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach perspektywy finansowej 2021-2027, a także środki budżetu państwa. Budżet Programu wynosi 5,5 mld zł.

Wyzwaniem, z jakim mierzą się obecnie jednostki samorządu terytorialnego, jest zniwelowanie negatywnych skutków pandemii koronawirusa. Programem rządowym realizowanym w tym celu jest m.in. Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, w ramach którego środki z budżetu państwa trafiają do gmin, powiatów i miast w całym kraju na inwestycje bliskie ludziom (w szczególności budowę żłobków, przedszkoli, dróg oraz inne niezbędne lokalnie działania). Wsparcie pochodzi z Funduszu Przeciwdziałania Covid-19 i ma charakter bezzwrotny.

Odbudowaniu gospodarki po pandemii koronawirusa służyć ma Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności. Podstawą do otrzymania wsparcia jest Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększenia Odporności (KPO). KPO służy promowaniu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez zwiększenie odporności, gotowości na wypadek sytuacji kryzysowej, zdolności dostosowawczych i potencjału wzrostu gospodarczego, łagodzeniu społecznych i gospodarczych skutków kryzysu, w szczególności kobiet, wspieraniu zielonej transformacji, przyczynianiu się do realizacji unijnych celów w zakresie klimatu oraz transformacji cyfrowej. W ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności Polska może skorzystać łącznie z 58,1 mld euro, w tym ze środków bezzwrotnych w kwocie 23,9 mld euro.

Istotnym źródłem finansowania zadań są programy pomocowe związane z finansowaniem ze środków Unii Europejskiej w perspektywie finansowej na lata 2021-2027. Dotyczy to w szczególności celów i projektów, które są zintegrowane z celami rozwojowymi dla województwa mazowieckiego i mogą uzyskiwać pomoc w zakresie regionalnych programów operacyjnych.

Polityka spójności na lata 2021-2027 ma obejmować następujące fundusze:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR),
- Europejski Fundusz Społeczny+,
- Fundusz Spójności,
- Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury,
- Fundusze na Rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Polska będzie beneficjentem już czwartej perspektywy Funduszy Europejskich na lata 2021-2027. W nowej perspektywie to 72,2 mld euro z Polityki Spójności oraz 3,8 mld euro z Funduszu na Rzecz Transformacji, co łącznie stanowi około 76 mld euro. Środki zostaną przeznaczone na realizację inwestycji w innowacje, przedsiębiorczość, cyfryzację, infrastrukturę, ochronę środowiska, energetykę, edukację oraz sprawy społeczne.

Umowa Partnerska jest podstawowym dokumentem, który określa współpracę Unii Europejskiej z Polską. W celu jej realizacji ważne jest wyznaczenie programów krajowych i regionalnych, które określają priorytetowe obszary wsparcia i wyznaczają konkretne działania. Należą do nich:

- 16 programów regionalnych,
- programy krajowe:
 - Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
 - Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
 - Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego,
 - Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
 - Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej,
 - Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową,
 - Fundusze Europejskie dla Rybactwa,
 - Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
 - Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

W ramach programów regionalnych województwa dostaną 153 mld zł, co stanowi aż 44% wszystkich środków europejskich.

Gmina i Miasto Żuromin będzie mogła ubiegać się o dofinansowanie zaplanowanych inwestycji w ramach Funduszy Europejskich dla Mazowsza 2021-2027. Program został przyjęty 2 grudnia 2022 r. przez Komisję Europejską. W ramach wspomnianego Programu

wyznaczono dziewięć nowych osi priorytetowych, które mają przyczynić się do dalszego rozwoju Mazowsza. Są one następujące:

- priorytet I – Fundusze Europejskie dla bardziej konkurencyjnego i inteligentnego Mazowsza – obejmujący m.in. e-administrację, wsparcie prowadzenia i rozwoju działalności przedsiębiorstw;
- priorytet II – Fundusze Europejskie na zielony rozwój Mazowsza – obejmujący m.in. poprawę efektywności energetycznej budynków, porządkowanie gospodarki wodno-kanalizacyjnej, gospodarkę odpadami, ochronę różnorodności biologicznej,
- priorytet III – Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej na Mazowszu – obejmujący m.in. infrastrukturę rowerową i pieszą,
- priorytet IV – Fundusze Europejskie dla lepiej połączonego i dostępnego Mazowsza – obejmujący m.in. budowę i przebudowę dróg gminnych;
- priorytet V – Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu – obejmujący m.in. inwestycje w infrastrukturę zdrowotną czy dostosowanie szkół ogólnodostępnych do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami;
- priorytet VI – Fundusze Europejskie dla aktywnego zawodowo Mazowsza – obejmujący m.in. aktywizację osób bezrobotnych, młodych, biernych zawodowo kobiet;
- priorytet VII – Fundusze Europejskie dla nowoczesnej i dostępnej edukacji na Mazowszu – obejmujący m.in. podniesienie jakości edukacji przedszkolnej, rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności uczniów;
- priorytet VIII – Fundusze Europejskie dla aktywnej integracji oraz rozwoju usług społecznych i zdrowotnych na Mazowszu – obejmujący m.in. rozwój usług społecznych, integrację społeczną, aktywizację społeczną i zawodową;
- priorytet IX – Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim – obejmujący ochronę, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego oraz rewitalizację obszarów zdegradowanych.

Gmina i Miasto Żuromin może wykorzystywać również inne mechanizmy pomocowe, w tym m.in. Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego (tzw. Fundusze Norweskie). Środki finansowe pochodzą z trzech krajów Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu, będących jednocześnie członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego – Norwegii, Islandii i Lichtensteinu. Głównym celem Funduszy jest

przyczynianie się do zmniejszenia różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego. W zamian za udzielone wsparcie finansowe, państwa oferujące korzystają z dostępu do rynku wewnętrznego Unii Europejskiej, mimo, że nie są jej członkami.

Władze Gminy i Miasta Żuromin pod uwagę mogą brać również możliwości angażowania kapitału prywatnego, zaciągania zobowiązań na rynku finansowym oraz bieżące gospodarowanie mieniem Gminy i Miasta.

Wymienione w niniejszym rozdziale potencjalne źródła finansowanie nie wyczerpują całego katalogu możliwości pozyskiwania środków finansowych na realizację zamierzeń wynikających ze Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Żuromin do 2030. Konieczne zatem jest monitorowanie pojawiających się możliwości zdobywania kapitału pieniężnego.

Spis tabel

Tabela 1 Analiza SWOT sfery społecznej na podstawie Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy i Miasta Żuromin.....	8
Tabela 2 Analiza SWOT sfery gospodarczej na podstawie Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy i Miasta Żuromin.....	9
Tabela 3 Analiza SWOT sfery przestrzennej na podstawie Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy i Miasta Żuromin.....	11
Tabela 4 Cel strategiczny nr 1 w wymiarze społecznym	15
Tabela 5 Cel strategiczny nr 2 w wymiarze społecznym	16
Tabela 6 Cel strategiczny nr 3 w wymiarze gospodarczym	16
Tabela 7 Cel strategiczny nr 4 w wymiarze gospodarczym	17
Tabela 8 Cel strategiczny nr 5 w wymiarze przestrzennym	17
Tabela 9 Planowane kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celu strategicznego nr 1 w wymiarze społecznym	18
Tabela 10 Planowane kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celu strategicznego nr 2 w wymiarze społecznym.....	19
Tabela 11 Planowane kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celu strategicznego nr 3 w wymiarze gospodarczym.....	20
Tabela 12 Planowane kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celu strategicznego nr 4 w wymiarze gospodarczym.....	20
Tabela 13 Planowane kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celu strategicznego nr 5 w wymiarze przestrzennym	21
Tabela 14 Oczekiwane rezultaty ze wskaźnikami ich osiągnięcia dla celu strategicznego nr 1	23
Tabela 15 Oczekiwane rezultaty ze wskaźnikami ich osiągnięcia dla celu strategicznego nr 2	26
Tabela 16 Oczekiwane rezultaty ze wskaźnikami ich osiągnięcia dla celu strategicznego nr 3	29
Tabela 17 Oczekiwane rezultaty ze wskaźnikami ich osiągnięcia dla celu strategicznego nr 4	30

Tabela 18 Oczekiwane rezultaty ze wskaźnikami ich osiągnięcia dla celu strategicznego nr 5	33
Tabela 19 Złoże kopalin zlokalizowane na obszarze Gminy i Miasta Żuromin.....	47
Tabela 20 Obszary górnicze zlokalizowane na terenie Gminy i Miasta Żuromin	48
Tabela 21 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	57
Tabela 22 Dochody i wydatki Gminy i Miasta Żuromin w latach 2016-2021	66

Spis map

Mapa 1 System transportowy w Gminie i Mieście Żuromin.....	36
Mapa 2 Formy ochrony przyrody w Gminie i Mieście Żuromin.....	37
Mapa 3 Zagrożenie powodziowe w Gminie i Mieście Żuromin – mapa pogładowa	38
Mapa 4 Obszary funkcjonalne na poziomie regionalnym	39
Mapa 5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy i Miasta Żuromin.....	41

PRZEWODNICZĄCA
RADY MIEJSKIEJ
lic. Barbara Michalska